

Restaurátorský průzkum fasády kostela Nanebevzetí Panny Marie v Ústí nad Orlicí

(restaurátorská dokumentace)

BcA. Eva Vymětalová
2019

OBSAH

Textová část

Počet stran textu: 3

Údaje o památce	s. 1
Popis památky	s. 1
Stavebně historický vývoj kostela.....	s. 2
Restaurátorský průzkum.....	s. 2
Závěrečná doporučení.....	s. 3

Obrazová část

Fotografická část.....8 fotografií

Autor fotografií: Eva Vymětalová

Přílohy

Závazné stanovisko – kopie.....počet stran 6

© Dokumentace je chráněna ve smyslu zákona č. 89/1990 Sb. v úplném znění (autorský zákon) s tím, že právo k užití ve smyslu zákona č. 20/1987 Sb. v úplném znění (o památkové péči) má majitel díla a příslušný orgán památkové péče.

Tato práce je vyhotovena ve dvou originálech uložených v archivu Římskokatolické farnosti v Ústí nad Orlicí a v archivu NPÚ ÚOP Pardubice.

BcA. Eva Vymětalová

2. března 2019, Litomyšl

1. ÚDAJE O PAMÁTCE

I. Lokalizace památky

- 1. Kraj:** Pardubický
- 2. Obec:** Ústí nad Orlicí
- 3. Adresa:** kostel Nanebevzetí Panny Marie
- 4. Umístění:** stavební parcela č. 1, k. ú. Ústí nad Orlicí
- 5. Název objektu:** kostel Nanebevzetí Panny Marie
- 6. Rejstříkové číslo v ÚSKP:** 21771/6-3764

II. Specifikace památky

- 1. Autor:** Jakub Pánek
- 2. Datování:** 1770 – 1776 – kostel, 1870 – Útěchová kaple, 1906 - sakristie
- 3. Předchozí restaurátorské zásahy:** rozsáhlá oprava fasády na přelomu 70. a 80. let 20. století

III. Údaje o akci

- 1. Vlastník:** Římskokatolická farnost – děkanství Ústí nad Orlicí
- 2. Zadavatel:** Římskokatolická farnost – děkanství Ústí nad Orlicí
- 4. Zhotovitel:** BcA. Eva Vymětalová, Horní Újezd 126, 570 01 Litomyšl, licence MK 7.018/96
- 5. Památkový dozor:** NPÚ ÚOP Pardubice
- 6. Závazné stanovisko:** MUUO/34927/2017/ŠKCP/klick ze dne 24. 11. 2017
- 7. Termín realizace:** únor 2019

2. POPIS PAMÁTKY

Kostel tvoří dominantní součást kostelního areálu, současně se výrazně podílí na charakteristickém panoramatu města. Stavbu lze řadit k nejhodnotnějším objektům toho slohového období v regionu. Je dokladem stavebního vývoje města, technické vyspělosti řemesla a estetické úrovně řemeslné a uměleckořemeslné produkce doby vzniku.

Jedná se o rozměrnou stavbu, která není orientovaná – podélná osa je severo-jihní. Sakrální objekt je opatřen podélnou lodí a presbytářem, ke kterému jsou ze stran přistaveny dvě sakristie a v ose za presbytářem se nachází Útěchová kaple.

Na fasády celého objektu jsou aplikovány hladké omítky, kamenné prvky jsou pohledově prezentovány (sokl, tektonika průčelí, hlavice pilastrů, okenní římsy...) Ve stávajícím stavu je exteriér pojednán ve dvou barvách (lomená bílá v plochách a tektonické prvky v růžovo-fialové).

3. STAVEBNĚ HISTORICKÝ VÝVOJ KOSTELA

Kostel Nanebevzetí Panny Marie stojí v místě někdejšího patrně dřevěného kostela a zvonice. Pozdně barokní objekt navrhnul v roce 1770 Jakub Pánek z Veselí nad Moravou. Iniciátorem stavby byl tehdejší ústecký děkan Jan Leopold Mosbender. V roce 1776 byla osazena bání kostelní věže, kterou ze svých zdrojů hradil místní tkalcovský cech. Dokončení kostela se po smrti Mosbenderově protáhlo o dalších pět let, neboť teprve roku 1780 provedl bohatou výzdobu oltáře malíř Václav Kramolín z Nymburka a o rok později (1781) bylo dokončeno štafírování oltářů malířem Ignácem Luxem z Brna. Ten je druhým zesnulým, který byl po Mosbenderovi pochován v tomto kostele (jeho deska z černého mramoru se nachází vzadu v kostele na straně u ambonu).

Vnější vzhled kostela se od roku 1780 téměř nezměnil, pouze roku 1870 byla za presbytářem postavena Útěchová kaple, která má vchod zvenčí, a později - roku 1906 - byla přistavena nová sakristie.

Fasáda kostela prošla celkovou opravou na přelomu 70. a 80. let 20. století.

4. RESTAURÁTORSKÝ PRŮZKUM

Předmětem restaurátorského průzkumu byl exteriér objektu kostela a navazoval na průzkum fasády přístavby Útěchové kaple, provedený v březnu 2018.

Ve stávající podobě je barevnost fasády kombinací bílé a růžovo-fialové (lomená bílá v základní ploše a narůžovělá na plasticky vystupujících prvcích – uplatnění barevnosti na ploše a plastických prvcích je zde opačné než na protilehlém objektu márnice).

Stav venkovního pláště kostela se jeví jako poměrně uspokojivý, fasáda je víceméně pouze povrchově znečištěna.

Výraznější poškození se týká západní strany, zejména pak objektu sakristie. Zde je povrch silněji znečištěn, místy je kontaminován zelenou řasou, barevný nátěr se loupe. Korunní římsa je lokálně narušena ve hmotě, část zcela chybí.

Na základě optického zhodnocení povrchové struktury bylo konstatováno, že fasáda je v celém rozsahu opatřena novými omítkami. Toto bezprostředně potvrdilo svědectví pamětníků, kteří se účastnili komplexní opravy fasády kostela na přelomu 70. a 80. let 20. století.

Z takto získaných informací vyplývá následovné:

- Historické omítky byly kompletně mechanicky sejmuty až na podkladové zdivo (lomový kámen s lokálním uplatněním cihel, novodobá přístavba sakristie je cihlová).
- Malta ze spár mezi kameny byla odstraněna.
- Na očištěný povrch fasády byl aplikován cementový špric.
- Následně byla na povrch natažena vápeno-cementová omítka v poměru 3:1.

- Finální vrstvou byl čistě vápenný štuk (použito kvalitní hašené vápno, dobře uleželé).
- Plastické římsy byly pouze vyspraveny v místech, kde to stav jejich poškození vyžadoval (použito vápenného štuky).

Vzhledem k tomu, že je tedy vyloučen nálezh historických barevných či omítkových vrstev, a také s přihlédnutím k faktu, že zamýšlená oprava fasády zahrnuje pouze lokální vyspravení narušených míst a nový nátěr, nebylo nutné přistoupit k rozsáhlejšímu invazivnímu průzkumu. Byly provedeny pouze 3 orientační hloubkové sondy, které potvrdily novodobé omítky.

5. ZÁVĚREČNÁ DOPORUČENÍ

S ohledem na výše uvedené, je možné, aby zamýšlenou opravu fasády prováděla stavební firma, a to za předpokladu, že budou použity materiály, které budou respektovat charakter stavby. Pro vysprávk hloubkových defektů bude použito vápenných omítek, rovněž plastické prvky (např. korunní římsa sakristie) bude doplněna vápenným štukem.

Místa kontaminovaná biologickým napadením je nezbytné ošetřit optimálně zvoleným fungicidním prostředkem.

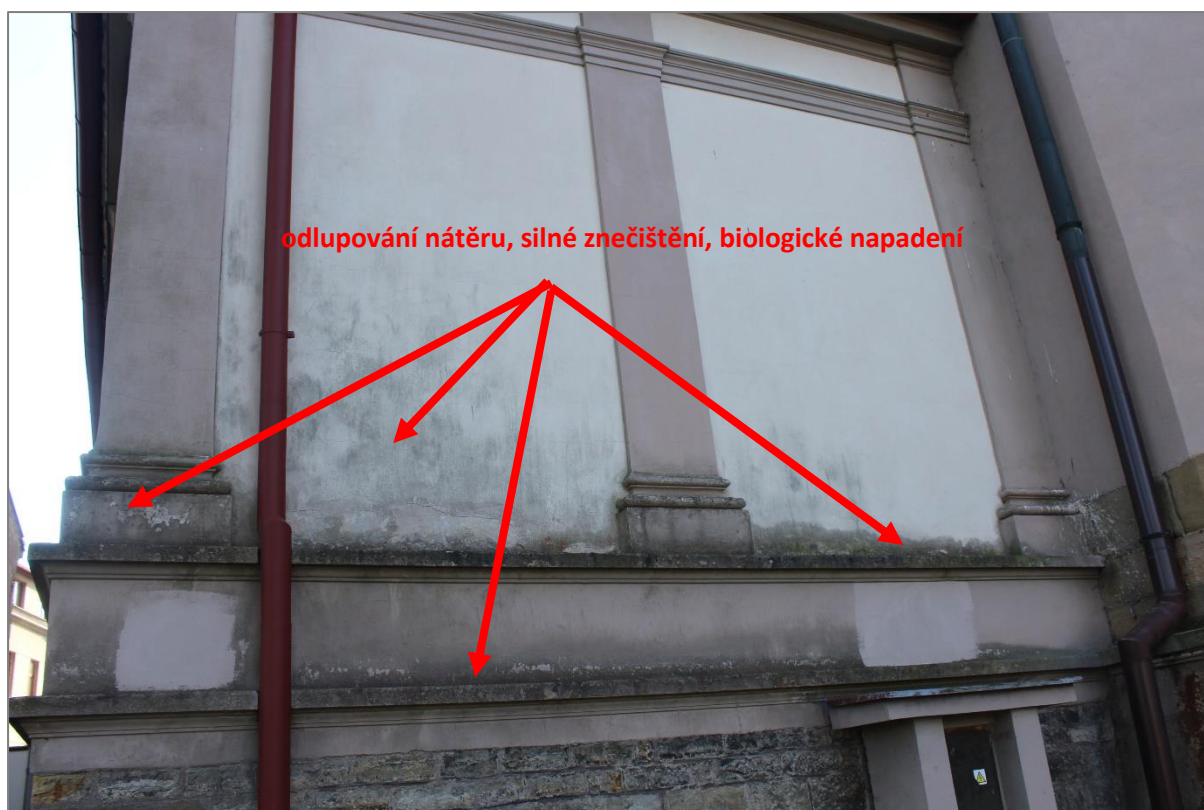
Obrazová část

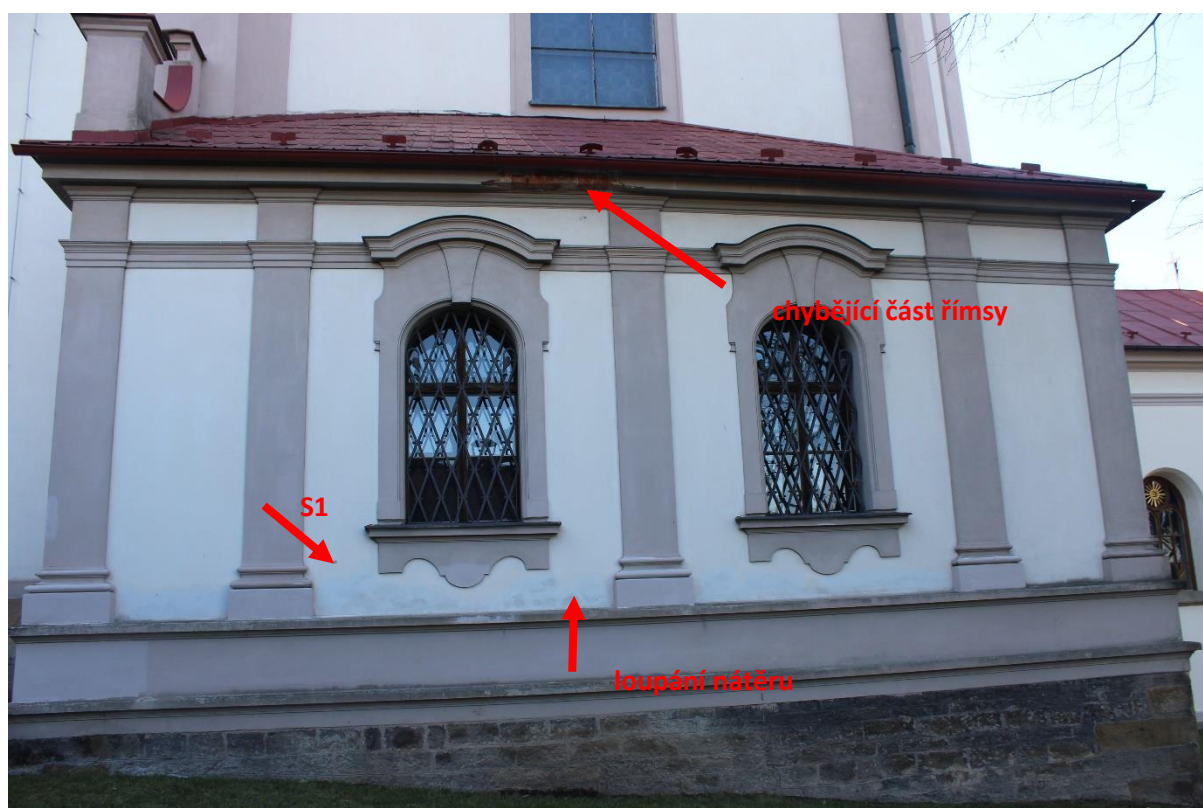
1. Východní strana fasády kostela.

2. Západní strana kostela s přístavbou sakristie. Patrné poškození povrchu.

3. Jižní strana sakristie s patrným poškozením povrchu.

4. Západní strana sakristie.

5. Chybějící část římsy na západní straně sakristie.

6. Ověřující sonda (S1) na západní straně sakristie – prokázala novodobé omítky.

7. Severní strana sakristie.

8. Loupání nátěru na plastickém článku severní strany sakristie.

Přílohy